

I juzaś po Hubertusie!

Na 5 listopada 2005r

No, toż momy po śwyntym Hubertusie, kiery do kupy ze Marcinym fajrowali dwa dni tymu nazod we trzecigo listopada, i to zarozki po Wszyjskich Śwyntych i po Zaduszkach... i po wszyjskich już welonkach. A mie sam prziszło do palicy mój bracik, kiery ci miał telki fyjler: łon ci miał rod i zamarznąć coby ... ino sie przy robocie niy sparzić (spocić)!!!! I coby my łostali przy mojim braciku to musza sam pedzieć jedyn telki szpas: Momy przeca – jak to terozki sam roztomajte angyjbery godajom – „jednojacowo” ino republika polsko. I to jes tak, nikiem ze tym mojim bracikiym. Kamrat godo do kamrata:

– Erwin, ty mosz mocka do kupy ze mojim bracikiym.

– Ja, nale po jakiymu tak miarkujesz?

– A we Chebziu bołeś kiejsik? – pyto sie kamrat.

– Niy!

– No, to musisz na isto znać mojigo bracika.

– Po jakiymu ???

– Bo łon tyż nigdy niy był we Chebziu !!!

Bo kiej tak bez łostatnie pora tydni pogawcyć na ta telewizyjo, lebo posuchać radijoka (krom naszymygo Radia Piekary!!!) to sie na isto zdo, co wszyjskie kcom sztyjc godać, mocka godać, barzij można fandzolić, klycić tela, co ino ... żodyn niy kce suchać, pra? A listopod to przeca tyż gryfny, szykowny miesionc ło kierym jes mocka powiadaczek. Choby ino telkie:

„Dziwujom sie Wszyjscy Śwyńci kiej sie chopek w polu krynci”.

„Na Wszyjskie Świontki zimy poczontki, śniegu, lodu kobiałecka, nale ciepła tyż troszecka’.

„Listopad złocisty klyci listy, i chocia żodyn niy prosi, som je roznosi!”

I juzaś – coby mie sam żodyn polityki niy przeciepowoł – to ryzyka jesce cosik.

Boł ci jedyn ze bracikow Marx (i coby mi żodyn niy wyczytowoł, co jo sie chytom za naszymy ...). Mianowoł ci sie Graucho Marx – tyn ze srogim fusiskiym – kiery pedzioł ci boł gryfne słowecka:

„Nie wiem jakim prezydentem będzie, on gada, gada, gada ... zapewne byłby dobrą żoną”. Tela co żona naszymygo prezidynta dała sie knipsnąć („Angora” ze zeszłego tydnia) ze lynzykiym na wyrchu a jedyn wigyjc naszkryfł słowecka: „Trzimej lynzyk za zymbami!” A te Łone, terozki przy tych zeslikach to miarkujom coby uchwolić jedna nowo „ustawa”, kiero bydzie blank klapowała do tego, co niyftore we Polsce godajom i festelnie spominajom jesce ze katyjmusa (możno?) ze hilfki: Boczycie ta powiadaczka ło tym zabranym, kiery moge przyjść bez tyn dakel łod sztopnadli? I to boło downij. Bo terozki we Polsce wypokopiyli i tak łozszyrzyli tyn sztopnadłowy dakel, iże terozki wyjndom wyń te wszyjskie nasze bogobojne polityki.

E tam... styknie tego, styknie tyj polityki ... chocia? Spomniol mi sie sam jedyn wic, kiery łozprawiali jesce za downego piyrwyj a można tyż i za „komuny”:

– Sztajger, sztajger, deście pozór, bo sam dzisioj do nos na doł mo sie przikludzić nowy minister.

Sztajger usuchoł, wszystkie jakosik ta swoja robota zahaltowali – bo przeca mo być nowy minister, pra? Jedyn ino Jozek Gmyrek tyrpie hercowom choby nojynty. Minister sjechoł, depto tam kaj go wiadom i tyn minister sie tak gawcy, gawcy ...

– Wiście panie minister, łon tak zawdy, tyn Jozel szafłuje ci choby naprany – ekleruje sztajger tymu ministrowi.

Tyn tak kuko, podlazuje ku niymu i rzondzi;

– Za ta waszo hersko robota erbniecie jakosik nadgroda ze ministerstwa!

A no to wszystko tyn Jozek Gmyrek:

– A dyc deście mi pokoj! Wy ino nadgroda. A jo by kcioł wiynkszo szafła, telko babsko rzić, nikiej sie sam u nos godo!!!

Wiście! Spomnieli mi sie downe czasy. Przeca to wszystkich Świnyntych, Zaduszki i wypominki. Cowiek tak jakosik niy poradzi ze boczynio wyciepnąć Łojcow, Starzikow i Staroszkow, choby bali i ze pora achtli wysłepoł. No, można to dło niyftrych niy telkie downe, nale dło modziokow już festelnie za starego piyrwyj. Przilazła mi do palicy jedna telko gryfno gyszichta, kieroch cinyngim poradzioł drugda berać miyndzy kamratami, no i, kamratkami. Mie wtynczos pizło cosik kole dwadzieścia lot, bółech festelnie wizgyrny, miółech rod (ja, ja!)mode dziółchy chocia niy deptali jesce ze sagimi nablami (kiejby fto niy miarkowoł to, to som „pępki – i ze ringami we basisku). Do Polski przikludziyli sie Kubańce, Chińczyki i Wietnamce coby sie u nos naumieć i poradzić robić za hajerow, smelcyrzy i telkich inkszych jesce. I suchejcie! Coby mie sam żodyn juzaś niy przeciepowoł, co jo łod inkszych małpuja. Jo już łod bajtla miół rod suchać wszystkich telkich nikiej Karlik ze „Kocyndra”, lebo sołtys „Kierdziołek” ze „Podwieczorku przy mikrofonie”, i tyż somech jejich kónski tuplikowoł na swoja godka, i fandzoloł dalszij, abo we telkim kabarycie „Eskulap”, abo przy blanderze, przy fojerze na harcyrskim obozie (godali wtynczos na mie Baltazar), abo jesce bele kaj. Nojbarzij miółech rod Stanisława Ligonja, Karlika z Kocyndra, kierymu sie zemrziło we marcu piyńcdziesiętego szczwortego roka; gynał chnet rok przed mojim Tatulkim.

Mieli my telki lecy jaki, ajnfachowy radijok (na kierym nale szło i Wolno Ojropa i Radio Luksemburg chycić), i kajech usłyszol co sam do nos, do Polski, na Śląsk przikludziyli sie Kitajce, Wietnamce i Kubańczyki. Jo som miół na isto gryfnego kamrata Kubańca ze Hawany, kiery sztydiyrowoł we Częstochowie, nale jego kamraty, berkmony byli we Bytoniu. Mocka my tyj łopary wysłepali do kupy (możno ło tym inkszym razym?). No, i napoczło sie!

– Sto pieronow Ojgyn – miyszkosz sam, i twoje łojce tela lot, a nic niy miarkujesz ło tych kitajcach. Przeca musisz chocia jedne telkigo żółtoka kajsik trefić, i – kiejbysie zdało – cosik śnim położprawiać, pra? Coby sie go wybadać po jakiego pierona sie sam przikludziol?

Wielach niy medikowoł i poszołech do telkigo mojigo kamrata Hajny Kośmidra (kiery pora lot we Chinach bół i poradziol po ichniymu godać).

– Rzyknij mi ino Hajna – rzondza ci do niygo – jak idzie sie ze telkim Kitajcym lebo wietnamcym pogodać?

– Wiysz Ojgyn, cosik mi sie zdo, iże ino po chińskiyemu – godo tyn moj kamrat.

– Padosz, iże po chińsku? Telach to tyż zech miarkowoł ino ... blank niy poradza. Prziszolech do Cia cobyś mie można Hajnuś ździebko naumioł!

– Dobra, – godo tym moj kamrat Kośmider – można za jakiesik trzi świerki roka bydziesz już tak godoł coby cie te kitajce spokopiyli. Tela jo ci moga snochwić.

– Do dioska ze telkim snochwianiyem – takech sie pomyśłoł – kiej jo już terozki, tu we listopadzie musza sie śniymi na zicher pogodać.

Nale, inkszyj dorady niy boło. Tak sie miarkuja, kiejech sam sie już przykwancoł, to niech niy bydzie to po darymnicy. No, i tyż zarozki wziołech sie do uczynio. I moga ino tela pedzieć coch sie naumioł mocka słowecek takich nikiej:

„Ciang” – „bang” – „kaj” – „ciang” „fu” – „hung” – „ping” – „pong” i jesce ze poradziysiont inkszych. Tela, co jo blank ci niy spamiyntoł, co to tak na isto mo po kitajku znaczyć? Tyn moj kamrat mi ino tela wyeklerowoł co te wszyjskie słowecka mogom blank co inkszego geldować. I tak każde telkie „ciang”, „bank”, „kaj”, „fu” to moge być wytuplikowane na: taszlampa, haka, krowa, ciele lebo gorzoła abo łopara. Coch sie naumioł, to moje i podeptolech na ta gruba posznupać za tymi żółtkami, coby sie śniymi gynał pogodać. Prziszolech na naszo „Grofka”, kaj tyż jedyn moj ujek downo tymu nazod fedrowoł. Sjechołech sie szolom na doł i pytom ci sie jednego hajera, kieregoch jesce boczoł ze naszyj Pudlerskij ulicy:

– Te, Johan, moGESZ mi pedzieć kaj sam u wos na dole robiom te telkie roztomajte Chińczyki lebo Wietnamce?

– A jakie to juzaś Chińczyki? – niy poradzi sie nadziwować Johan.

– No, toż jak to jes? Niy ma sam żodnygo żółtego berkmona?

– Padosz Ojgyn żółtego? Doczkej ino, doczkej, jedyn sam telki boł.

– Dzis go, a jo za telkim sam sznupia. Kciołbych sie śniym pogodać. A kaj łon robi?

– A dyc moGESZ sie Ojgyn pojńść ku niymu. Łon robi na szpongu, na szczworym łoddziyle, a wylazuje na szachcie kole Pniokow, lebo przy „Wyzwolyniu”....

– Dziynki ci Johan. Rzyknij mi ino jak mom sie nojprzodzij do niygo łodezwać?

– Jak? Blank ajnfach. Przijńdziesz ku niymu Ojgyn i rzykniesz: „Serwus Jołzel, ty stary lebrze, jako tyż ci terozki leci”.

– A dyc niy godej Johan. Za boleć mie ciśniesz lebo co. Przeca godołes, co to jes kitajec, znacy żółtek.

– E tam, Ojgyn. Fandzolisz i tela. Rzondziołech co łon jes żółty, nale to ino skuli tego co sie naćkoł fetownym jodłym, nasłepoł sie zimnego piwa i dostoł ...

– Morzisko? – padom na to.

– Nie... ino żółtaczkiii!

Spieronowołech Johana, nale na psinco mi to sie zdało. Niy dołech sie za boleć ciś i takech sie pomedikowoł, co musza tych Kitajcow, tyż żółtkow wytrzońść, znojść, choby sie łone i do mysij dziury skukali. Niy przijńdzie mi to z biydom, bo przeca tyn moj kamrat godoł, co sam jejich jes sam u nos kajsik kole dwacet tysiyncy.

Poszołech tyż do inkszych kolonow, do inkszych łoddziałow. Deptom tak bele kaj, tompia ze jednego filora do drugigo, kukom i gawca sie wszandy, nale żodnego żółtego niy poradza uwidzieć ...

Łoroz, na łostatek podfuknołech ze uciychy. Bo kiejech sie wrół we telki jedyn nowy gonek, usłyszolech kiej sie ftoś tam drzi sie choby go ftoś ze skory łodziyrol:

– Kaj ... kaj... kaj... le... le...

– Ło sto pieronow! Mom yntlich tego kitajca, tego Chińczyka. – Łozdar żech sie tyż na cołki karpynel – ciang, ciand, bang fu, kaj, kaj, fu, fu ...

I takech na jedyn roz pedziołech wszyjsko, co mie tyn kamrat Kośmider naumioł. A tyn gizzd mi na to, kajsik tak ze łostatka tyj sztreki:

– Kaj ... kaj... le... le... lejdziesz, ty giżdzie zatracony, ty bezkurcyjo. Nit... niy ...e... niy ... widzisz, co sam mi śleciała fajfka? Ciong ... cio... ong sam ty cielepó blank usmołono ... bo kiej jo cie gi.. gich...na bez pychol, to zarozki sie łopamiyn.. tosz i ło.. łoboczysz kaj kwaśne mlyko, kaj ... kiszka rośnie a niy ło... boczysz... czysz żodnego Chińczyka!

No, niy czekołech kiej łon mie prasknie bez tyn pychol, nalech pitoł choby mie psiok łod naszego weteryniorza Pelki gonioł. Winszowolech sie ino jedne, coby tak fasnóć, coby łapnoć tego klyciorza, tego pierdoły, kiery sam u nos fandzoloł ło tych Kubańcach i Chińczykach sam u nos na Ślonsku.

I można bych tego Johana przidziyrzoł festelnie dło tego berkmona, kiery sie tak jakosik gryfnie we godce sztopowoł, znacy, jonkoł sie a kierego jo wzion sia za Chińczyka. I niech by ci go tam pieronym gichnoł bez ta rzić jejigo hercowom. Nale, już przy napocznińciu spomniołech ło śwyntym Hubertusie. Niy boło by sam ło czym godać (boch mocka naszkryfoł łonśkiego roka) tela, co spomnioł mi sie sam telki poyta, gyjograf Wincenty Pol, kiery tak jakosik we drugij połowinie dziewiynnostego wyika naszkryfoł boł gryfne słowecka ło jodle i gorzołecce (jo to można byda rzondzioł po naszymu – eżli mi sie udo?): „Łobiod bydzie dobry, nale napocznoć trza łod gorzołeccki; wszyjskiego bydzie dło śwyntego Huberta po trzi. Nojprzodzi trzi myśliwieckie gorzołki jako to: „topolowka”, „dymbowka” i ku tymu „jałowcowka”. Wszyjskie łone muszom być blank klar, blank czyste i chocia tyż trzilytnie. Ku tymu jesce na isto musi być: dziyngiel fest zemlyty, pieprz rubo posiekany i blank śwyże sadło ze borsuka. (...) Fto tego biere choby ino dło medikamyntu i ślepie opaternie ze jałowcowkom łod Hubertusa aże do Wiliji – bydzie zdrowy.

No, i toż można by boło na tela, bo kiejbych napocznoł ło jodle przy tym śwyntym, to można niy jedyn swos dostoł by „pypcia”, zachcioła na lynzyku. I dejcie sie pozor, co pedzioł jedyn telki mondrek Friedrich Hebbel: „Te srogie gory, kiere nom we żywobyiciu jes nojbarziz procno ustoć, rychtujom sie zawdy ze nojmyńszych zioerek piosku”.

I to by boło na dzisioj; podzim momy na isto gryfny, a fandzoloł sam jak zawdy we sobota

Ojgyn z Pniokow